

Sekcja Wychowanków Politechniki Kijowskiej
przy Zarządzie Głównym Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT

Janusz Fuksa

WSPOMNIENIA Z KIJOWA

XXXII

LATA PIĘĆDZIESIĄTE

WSTĘP

To już sześćdziesiąt lat. Ale, przeglądając stare egzemplarze naszego biuletynu ziomkowskiego z Kijowa z lat 1956-1959, wspominam ówczesne spotkania, zebrania i wieczory towarzyskie w polskim Konsulacie, jak gdyby było to wczoraj. Ze zdjęć patrzą młodzieńcy i dziewczyny – tacy byliśmy w czasach studenckich. Słowa biuletynu składają się na obraz naszego życia i naszego studiowania w stolicy Ukrainy. Ale zacznijmy od początku.

Po śmierci Józefa Stalina (5.03.1953) w Związku Radzieckim najwyższa władza przeszła w ręce Nikity Chruszczowa. Powoli zmieniała się sytuacja Ukrainy. Chruszczow był przecież wcześniej I sekretarzem Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Ukrainy. Ludzie pozytywnie przyjęli przekazanie Krymu przez Rosję Ukrainie (19.02.1954). *Борьба с излишеством* w Kijowie miała ten skutek, że na budowanym wówczas hotelu MOSKWA (dziś: UKRAINA) nie postawiono iglicy. A miał on być taki sam jak siedem wysokościowców w Moskwie. Rozpoczęła się *борьба с культом личности*, co odnosiło się do Stalina. Na XX Zjeździe KPZR w nocy na 25 lutego 1956 r. Chruszczow wygłosił tajny referat o zbrodniach Stalina. Wkrótce tajny referat został odczytany na zebraniach organizacji partyjnych KPU. Dotarł też do organizacji PZPR studentów i aspirantów polskich w Kijowie. 12 marca w Moskwie zmarł Bolesław Bierut, który stał na czele polskiej delegacji na XX Zjazd KPZR. W Polsce nastąpiła „odwilż” – okres rosnącej wolności politycznej, w którym do głosu zaczęły dochodzić też elementy antyradzieckie. Widoczne to było np. w czasie czerwcowych wydarzeń w Poznaniu.

Gdy latem 1956 r. przyjechałem na wakacje do kraju, zrobiono nam, studentom z ZSRR, spotkania w Warszawie z kierownictwem Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Dowiedzieliśmy się, że trwają rozmowy kierownictwa PZPR z Władysławem Gomułką na temat jego powrotu do kierowania partią.

We wrześniu 1956 r. studenci polscy, wróciwszy z kraju na studia w uczelniach Kijowa, podchwycili hasło demokratyzacji. W najbardziej rozdyskutowanej grupie uniwersyteckiej pojawiła się propozycja, by stworzyć biuletyn, który będzie środkiem prowadzenia dyskusji. Po wybraniu Władysława Gomułki na I sekretarza KC PZPR i po słynnym jego wiecu przed Pałacem Kultury i Nauki w Warszawie 24 października 1956 r. w Kijowie wyszedł **1. numer** biuletynu pod nazwą **PAŹDZIERNIK**. Redagowaniem zajął się student Uniwersytetu Kijowskiego Marian Wilczyński. Biuletyn miał rozpocząć wymianę poglądów na temat tego, jak polscy studenci Kijowa powinni działać i jak zachowywać się, gdy w kraju trwa „odwilż”. Przechowałem w domowym archiwum większość numerów biuletynu od 1956 do 1959 r. (niestety, oprócz pierwszego). Rzucają one światło na życie studenckiego środowiska Polaków tego okresu. Zaslugują, jak sądzę, na przypomnienie rówieśnikom lub omówienie dla młodszych kolegów, którzy tego okresu nie znają.

Janusz Fuksa

W sprawie otrzymania 32. tomiku *Wspomnień z Kijowa* prosimy kontaktować się z przewodniczącym lub sekretarzem Sekcji Wychowanków Politechniki Kijowskiej.